

Egy megbízott igazgató emlékei

HANGODI Ágnes

2016 kora tavaszán az Intézet igazgatója, *Bánkeszi Lajosné* – ahogy mindannyian hívtuk és hívjuk ma is: *Bánkeszi Kati* – bejelentette, hogy visszavonul az igazgatói feladatoktól. Sokáig úgy tűnt, minden megy majd a maga jogszabályi előírások szabta módján: pályázatkiírás, pályázatok beadása, elbírálás, kinevezés. De a kiírás egyre csak váratott magára, miközben az biztos volt: a Könyvtári Intézet ügyei nem állhatnak hónapokig. Folyamatosan zajlottak az egyeztetések, megbeszélések a minisztérium és az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) között, míg végül az a döntés született, hogy legyen a pályázati folyamat indulásáig – hiszen az ügyis csak egy-két hónapos időtartam lesz – megbízott vezetője az Intézetnek. Július közepén az OSZK akkori főigazgatója, *Tüske László* levelet váltott a minisztériummal, amelyben jelezte, hogy az Intézet jogszerű működése megkívánja ezt, és a *Hoppál Pétertől*, az EMMI kultúráért felelős államtitkárától érkező beleegyező válasz után megbízást kaptam az Intézet vezetésére.

Az egy-két hónapos időtartamból összesen végül kilenc és fél hónap lett, persze valóban pár havonta ismétlődő, meg-megújított megbízással. A dokumentumból, amelyet úgy hívnak: „vezetői megbízás mó-

dosítása közalkalmazotti jogviszonyban” nekem ezért jónéhány van, az elsőn 2016. július 13. a dátum, az utolsón, amely visszavonja a megbízást, 2017. április 30. Az is egyértelmű volt kezdetektől fogva, hogy a feladatot az Oktatási és Humánerőforrás-fejlesztési Osztály vezetése mellett kell ellátnom, ez a vonatkozó időszakban komoly erőfeszítést kívánt, nem beszélve arról, hogy 2016 februárjától már részese voltam a *Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás* projekt előkészítő munkálatainak is. De hát akkor is ismertem már a mondást, amit ma is vallok: sub pondere crescit palma, azaz teher alatt nő a pálma...

Van egy hosszú évek óta betartott szokásom: napi szintű munkanaplót vezetek a feladataimról, tevékenységeimről, ezt hívom most segítségül ahhoz, hogy fel tudjam idézni a 2016 nyara és 2017 tavasza közti időszak legfontosabb történéseit. Az első eseménysor szorosan összekapcsolódik jelenünkkel is: napjainkban már erőteljesen zajlik, de akkor, 2016 nyarán még csak a tervezés fázisában volt a Budapesti Történeti Múzeumban helyreállításra kerülő Szent István-teremmel kapcsolatos munka. Mivel az OSZK-nak a múzeummal közös fala mentén is átalakításokra kerül sor, ennek első lépése az ezen a szakaszon kialakított régi, VI.

emeleti intézeti számítógépes oktatóterem V. szintre költöztetésének felvetése volt. Közben kiderült, hogy az OSZK-t – miután épületrészeket veszít a múzeumi építkezés miatt – tekintélyes összegű kártérítés illeti meg, és főigazgatói döntés alapján a kártérítés összegének komoly hányada két új oktatóterem kialakítását teszi majd lehetővé. Meg kellett tehát találnunk – és ez sikeresen meg is történt – azt a tervezőcéget, amelyik segít XXI. századi követelményeknek megfelelő oktatási környezetet létrehozni: az oktatói előadások akusztikájának megfelelő falburkolatoktól kezdve az egyik teremben a szabadon átrendezhető íróasztalokon, székeken, a másikban a számítógéphasználathoz szükséges ergonomiai megoldásokon keresztül egészen az okostáblák beszerzéséig és a hozzájuk felszerelt projektorokig. Ez a téma aztán végigkísérte a megbízásom teljes tavaszi időszakát is az F-Stúdió Kft. és az OSZK Működés-fenntartási Osztálya segítségével, sok-sok ötleteléssel, egyeztetéssel, tárgyalással, tervrajzok elemzésével, tanfolyami órarendek és időbeosztások többszöri újragondolásával – és persze a bizonytalanságok, a határidő-csúszások miatt idegszállaim cincálásával és ősz hajszálaim szaporodásával is... A költözések több más szempontból is szóba kerültek ebben az időszakban. A Raktári Osztály átszervezése miatt az épületen belül új helyet kellett találnunk a *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros* szerkesztőségének és az intézeti, valamint a képzési irattárnak, meg kellett védenünk a Könyvtártudományi Szakkönyvtár egyik VIII. emeleti raktárrészét, kényszerűségből meg kellett terveznünk az Intézet valamennyi egységének VIII. emeleti elhelyezését (ez végül szerencsére nem valósult meg). És bizony, már 2016 második felében készítettünk összeállítást arra vonatkozóan is: milyen elhelyezési igényei lennének az Intézetnek egy új nemzeti könyvtári épületben – így lettem tagja a hangzatos nevű, de igen rövid életű Nemzeti Könyvtár Felújításának Könyvtárszakmai Tanácsa elnevezésű grémiumnak.

2016 augusztusában, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban folytatott személyes egyeztetéssel tettük meg az első lépéseket annak érdekében, hogy a Könyvtári Intézet együttműködő partnerként vehessen részt a *Múzeumi és könyvtári fejlesztések mindenkinek* című európai uniós program országos hatókörű, *Az én könyvtáram* elnevezésű projektjében. Az együttműködési megállapodás aláírására 2017. március 1-jén került sor. Az Intézet komoly szerepet vállalt az idén januárban véget ért projekt megvalósításában mind az alapkutatások elvégzésében és elemzésében, mind a meglévő és adaptálható nemzetközi és hazai

könyvtári gyakorlatok egységes módszertanná formálásában, mind a mintaprogramok elkészítésében és kiválasztásuk elbírálásában, mind a projektben létrehozott képzési tematikák véleményezésében és a folyamatos tanácsadásban a képzési dokumentáció elkészítését, az akkreditáció lebonyolítását illetően. 2016 szeptemberében a februártól tartó előkészítő munkálatok után elindult a *Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás* elnevezésű európai uniós projekt megvalósítása, amelyben konzorciumi tagként vett részt az OSZK úgy, hogy a feladatok végrehajtását a Könyvtári Intézetre ruházta át. Az őszi időszak a projektszervezet kialakításával telt, ez sok-sok álláshirdetés készítését, a pályázók meghallgatását, az új munkatársak bevezetését jelentette – miközben számtalan egyeztetésen vettünk részt a konzorciumvezető Szabadtéri Néprajzi Múzeum székhelyén, Szentendrén, és sorra érkeztek az első végrehajtandó feladatok is a mentorhálózat kialakítása, a képzések engedélyeztetése, a módszertani útmutatók szakértőinek felkérése, a jó gyakorlatok összegyűjtése és a konferenciaszervezés területéről. Ebben az időszakban *Fehér Miklós*, az Intézet Kutatási és Szervezetfejlesztési Osztályának korábbi vezetője volt a projekt könyvtárszakmai irányítója, közösen dolgoztunk az első időszakban.

Többéves kapcsolatot erősítettünk meg újra 2016 októberében az Országgyűlési Könyvtárral (OGYK), amikor ismét fogadtuk a *Könyvtár, ami összeköt* elnevezésű program határon túli ösztöndíjait. Ebben az évben újdonságnak az számított, hogy a program felelősével, *Villám Judittal*, az OGYK gyűjteményvezetőjével és a Könyvtártudományi Szakkönyvtár vezetőjével, *Fazokas Eszterrel* karöltve sikerült elérnünk: ne csak a Szakkönyvtár munkatársa beszélhessen röviden a szolgáltatásaikról a csoport OSZK-látogatásának utolsó félórájában, hanem egy teljes délelőttöt szentelhessünk az intézeti tevékenység, szolgáltatásaink és folyóirataink bemutatásának. Emellett előzetes igényfelmérés alapján és szakértő előadók felkérésével valódi szemináriumokat tartottunk az ösztöndíjasokat érdeklő témákban: a rendezvényszervezésről *Bognár Noémi*, az Intézet Kutatási és Szervezetfejlesztési Osztályának munkatársa, az olvasásfejlesztésről *Péterfi Rita*, a Pest Megyei Könyvtár akkori igazgatója, a helyismereti munkáról *Kégli Ferenc*, az OSZK nyugalmazott osztályvezetője mesélt a hallgatóságnak. A személyes találkozás megerősítette azokat a kapcsolatokat is, amelyek a határon túli magyar könyvtárosok továbbképzéseinek szervezését segítik a mai napig. Büszke vagyok

rá, hogy a programmal hagyományt teremtettünk, hiszen azóta az ösztöndíjasok fogadása minden évben a 2016-ban kialakított metódus szerint történik. 2016 novemberében a MTA Könyvtár és Információs Központ a minél szélesebb körű nyílt hozzáférés biztosításának jegyében ingyenesen felajánlotta az Open Journal System rendszerhez való kapcsolódás lehetőségét mind a *Könyvtári Figyelő*, mind a *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros* számára. A rendszer olyan elektronikus platformot kínált, amelynek használatával könnyebbé válik a tudományos és szakmai folyóiratok szerkesztésének menete, automatikusan megoldható a folyóiratok online megjelenítése, archiválása és aratása, tanulmányaik MTMT-be integrálása, a szerzők és az egyes tanulmányok nemzetközi szintű azonosítása (ORCID, DOI), a lektorálás elérése. A rendszer lehetőséget biztosíthat a folyóiratok szerkesztési folyamatának menedzselésére abban az esetben is, ha a nyomtatott változat elkészítése (is) cél marad. Elindultak az egyeztetések, egy belső képzés során elsajátítottuk a rendszer használatának alapjait, és megszületett az akadémiai könyvtárral az együttműködési megállapodás.

Megbízásom kezdetére már igen régóta húzódott az Intézet új honlapjának ügye. Bánkeszi Kati igazgatói időszaka alatt ugyan árajánlatkérő folyamat lebonyolításával eljutottunk odáig, hogy egy webfejlesztő cég elkezdte a munkát, de lassúságuk és – sajnos, amint az idő múltával egyre világosabbá vált – a feladatra való alkalmatlanságuk oda vezetett, hogy 2016 decemberében kénytelenek voltunk felbontani a velük kötött szerződést. Az OSZK Információtechnológiai Igazgatóságát is bevonva a döntésbe arra jutottunk, hogy visszatérünk a korábban már bevált módszerhez: az új intézeti és önálló szakkönyvtári honlap elkészítését olyan kollégára bizzuk, aki a korábbi honlapszerkezetet rendszergazdai és programozói szinten ismeri, és kompetenciái alkalmassá teszik a feladat elvégzésére. A munka azonnal indulhatott, hiszen a műszaki specifikáció és a már megtervezett design rendelkezésre állt, az Intézet munkatársai pedig folyamatosan egyeztettek a fejlesztést végző kollégával, *Garamvölgyi Lászlóval* annak érdekében, hogy az országos szakmai szolgáltató szervezetként működő Könyvtári Intézet honlapja mindenben a legkorszerűbb igényeknek feleljen meg.

Az év végén elbúcsúztattuk a *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros* (3K) nyugdíjba vonuló szerkesztőjét, *Mezey Lászlót*, megoldásra várt tehát a folyóirat szerkesztői székének betöltése. A januári szám még Mezey László irányításával készült el, illetve – mivel

Laci önkéntes szerződést kötött az OSZK-val – a régi és az új szerkesztő a továbbiakban egy ideig együttműködött, de hivatalosan 2017. január közepétől *Béres Judit* vette át a folyóirat szerkesztői feladatait. Az első szerkesztőségi ülésen, amelyet „hivatalból” én hívtam össze, az új szerkesztő ismertette programját: a megújuló 3K a lap hagyományainak és alapvető értékeinek megőrzése mellett frissülni fog és praktikusabbá, kompaktabbá szeretne válni.

A tavasz folyamán a Könyvtári Intézet *A jó gyakorlat a könyvtári minőségirányítás bevezetéséhez* címet viselő kiadványsorozatában meg kellett jelentetnünk nyomtatásban azt a kéziratot, amelyet a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával az akkor még működő Könyvtári Minőségügyi Bizottság készített. A kézirat korrektúrájának feladata, a nyomdával való egyeztetés, az Intézetbe szállíttatás és könyvtárakhoz való eljuttatás megszervezése rám hárult – a feladat sokrétűségéből és végrehajtásának módjából talán nem von le semmit az, hogy az *Ajánlás a könyvtári minőségirányítás bevezetésére* címmel megjelent kiadvány tartalmát azóta már meghaladta az élet és a szakmai történések.

A kilenc és fél hónap alatt részt vettem értekezleteken, az Országos Könyvtári Kuratórium ülésein és minisztériumi egyeztetéseken, véleményeztem főigazgatói utasítás- és szabályzattervezeteket, készítettem belső ellenőrnek szóló jelentéseket, állítottam össze munkaköri leírásokat, létszámbővítésre vonatkozó táblázatokat és egyéb témákban háttéranyagokat, összesítettem az osztályok éves beszámolóját és munkatervét, feljegyzéseket készítettem minden elintézendő intézeti ügyben, és néha bizony súrlódások, ellentétek, problémák elsimítása is sorra került Intézeten belül és partnereinkkel egyaránt – de ez nyilvánvalóan és kötelezően együtt jár minden hasonló megbízással...

Sokat tapasztaltam és tanultam a megbízás ideje alatt, és – bár úgy érzem, igazán a középvezetői pozícióban szeretek (és talán tudok is) bizonyítani – bízom benne, hogy az itt megidézett kilenc és fél hónap alatt mindent meg tudtam tenni azért, hogy az Intézet maximálisan megfeleljen jogszabályban előírt feladatainak, és működése ne csak zökkenőmentes, de eredményes is legyen. Számomra ennek mindenképpen szívet melengető bizonyítéka az az írásbeli főigazgatói dicséret, amelyet az elvégzett munkáért 2017. május elején vehettem át egy intézeti összedolgozói értekezleten.
